

partners in cross-cultural communication, their social status, age, sex, residence, personal characteristics, communicative situation etc.

The peculiarities of the using the speech etiquette are investigated among foreign students of South ukrainian national pedagogical university named after K. D. Ushynsky with the help of the test by V. Ryachovsky for sociability. As a result we proved that the main communicative difficulties in studying process for foreign students are connected with the skills of being sociable and the process of being involved in cross-cultural environment (contacting with native speakers, understanding the traditions and stereotypes of their behavior etc.).

Thus, it's necessary to organize the cross-cultural environment in the universities while teaching foreign students as effective as possible.

ІДЕЇ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО НАВЧАННЯ В КЛАСИЧНІЙ ЗАРУБІЖНІЙ ПЕДАГОГІЦІ

УДК: 378+37.037+801.73

Ірхіна Ю. В.

У статті проаналізовано проблему полікультурної освіти в класичній зарубіжній педагогіці. Концепцію освіти спрямовано на забезпечення просування у суспільстві цінностей культури миру, формування толерантності, здатності до міжкультурної комунікації та готовності до міжнародної співпраці.

Обґрунтування сучасної полікультурної освіти міститься в теоріях А. Дістервеґа, Я. Коменського, Й. Песталоцці, Дж. Дьюї.

Ключові слова: полікультурна освіта, зарубіжна педагогіка, толерантність, міжкультурна комунікація, співпраця, комунікація.

ИДЕИ ПОЛИКУЛЬТУРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В КЛАССИЧЕСКОЙ ЗАРУБЕЖНОЙ ПЕДАГОГИКЕ

Ирхина Ю. В.

В статье проанализирована проблема поликультурного образования в классической зарубежной педагогике. Концепция образования направлена на обеспечение продвижения в обществе ценностей культуры мира, формирования толерантности, способности к межкультурной коммуникации и готовности к международному сотрудничеству.

Обоснование современного поликультурного образования содержится в теориях А. Дистервега, Я. Коменского, Й. Песталоцци, Дж. Дьюи.

Ключевые слова: поликультурное образование, зарубежная педагогика, толерантность, межкультурная коммуникация, сотрудничество, коммуникация.

POLY CULTURAL EDUCATION IN CLASSICAL FOREIGN PEDAGOGICS

U. Irchina

The article analyses the problem of polycultural education in classical foreign pedagogics. The conception of education directs to the progress of cultural importance in the world, forming of tolerance, capacity in intercultural communication and readiness to the cooperation among states.

The substitution of modern poly-cultural education is shown in theories of A. Distirberg, Ya. Comenskiy, I. Pestalozzi and J. Dujj.

Keywords: *poly-cultural education, foreign pedagogics, communication, tolerance, cooperation, readiness.*

Висування в ряд пріоритетних завдань у молодого покоління виховання толерантності та комунікабельності пов'язано з тим, що на початку 21 століття під впливом процесів глобалізації посилюється культурне різноманіття світу. Люди різних країн і національностей, використовуючи сучасні інформаційні технології, отримують можливість долучатися до одних і тих же культурних цінностей. З одного боку, це розширює можливості міжнародного співробітництва, обміну науковими та культурними здобутками між окремими людьми та державами. З іншого боку, взаємовплив різних культур та їх носіїв призводить до втрати соціокультурної ідентичності людини, руйнації сформованих у суспільстві норм і традицій.

У світовій громадськості серйозні побоювання викликають неготовність сучасного покоління до життя в багатокультурному світі, недовіру та ворожість до «чужого», претензії на расову та національну винятковість, конфлікти і війни етнічної і конфесійної основи, активізацію діяльності терористичних організацій. У 21 столітті під егідою ЮНЕСКО розроблена глобальна концепція освіти, призначення якої – забезпечити просування в суспільстві цінностей та ідеалів культури миру, формування у молоді толерантності, здатності до міжкультурної комунікації, готовності до міжнародної співпраці.

Сказане дозволяє вважати, що в сучасному взаємозалежному і взаємопов'язаному світі одним із важливих завдань освітньої та вищої школи стає підготовка молодих людей до гідного життя та успішної діяльності в полікультурному суспільстві. Це завдання названо в числі пріоритетних у документах ООН, ЮНЕСКО, Ради Європи. У Доповіді Міжнародної комісії про глобальні стратегії розвитку освіти в 21 столітті підкреслюється, що одна з найважливіших функцій школи та університету – навчити людей жити разом, допомогти їм перетворити існуючу взаємозалежність держав і етносів у свідому солідарність (4, 52).

У цих цілях освіта повинна сприяти тому, щоб, з одного боку, людина усвідомила своє коріння і тим самим могла визначити місце, яке вона займає в світі, і з іншого прищепити їй повагу до інших культур (4, 52). Сучасні зарубіжні вчені Дж. Бенке Р. Люсієр, Ж. Гай, Р. Гарсія, Д. Голлнік, П. Горскі і вітчизняні педагогіки Е. Карпова, Ю. Тодорцева вважають, що вирішенню цього двосидного завдання сприяє полікультурна освіта.

Актуальність полікультурної освіти усвідомлена педагогічною громадськістю більшості поліетнічних, поліконфесійних держав, вона стає частиною державної політики.

Полікультурна освіта як один із магістральних напрямків розвитку вітчизняної педагогічної теорії та практики знаходиться в пошуку своїх фундаментальних підстав, потребує концептуального збагачення. Теоретичне осмислення такого складного і багатовимірного феномена як полікультурна освіта припускає, на наш погляд, історіографічний аналіз і виявлення концептуальних ідей, положень, теорій класичної педагогіки, які можуть збагатити сучасні підходи до теоретичного осмислення і практичної реалізації полікультурної освіти.

Розвиток світового історико-педагогічного процесу показує, що на всіх етапах людської суспільства проблема виховання у молоді гуманного, шанобливого ставлення до всіх людей, незалежно від культурної, соціальної, національної належності займала значне місце в спадщині видатних педагогів.

Ідея підготовки молоді до життя в умовах культурного різноманіття вперше була висунута і обґрунтована Я. А. Коменським. Вона витікала з потреб розвитку капіталістичного виробництва і зміцнення буржуазних відносин, що склалися в період переходу від феодалізму до капіталізму. У створеній ним цілісній педагогічній концепції виховання підростаючого покоління розглядається як передумова подальшого прогресу людства, розвитку гуманних відносин у ньому і при повазі до прав і народів, які дотримуються інших релігійних поглядів. У педагогічній системі великого мислителя накопичення цивілізацією знань, культурних цінностей та освіти має бути гармонійним і всебічним, що відображає цілісність всесвіту, а це передбачає його полікультурний характер.

Пансофія Я. А. Коменського є самостійною філософською системою, в основі якої лежить ідея можливого об'єднання синтезування всіх знань в єдине струнке ціле, — створення своєрідної енциклопедії науки, в якій відображена мудрість, накопичена людством у всіх галузях знання. У цій системі відображена ідея універсальної освіти. Реалізуючи цю ідею на практиці, великий педагог прагнув до узагальнення та виявлення закономірностей розвитку загальнолюдської культури як ядра сучасної освіти та залучення до цієї культури всіх людей Землі. Тим самим Я.А. Коменський ставив ідею пансофії не в вузьконаціональному, а в загальнолюдському, полікультурному плані. Він призначав її для всього людського роду, для всіх людей незалежно від їх національної приналежності.

Вивчення праць І. Песталочці дозволило виявити джерела в його педагогічній теорії, що представляють, на наш погляд, значимість для теоретико-методологічного обґрунтування полікультурної освіти: соціокультурне середовище; народна культура; зміст загальнолюдської освіти, спрямованої на підготовку учнів до майбутньої трудової діяльності в різноманітних соціокультурних умовах; виховання гуманності, толерантності — «загальної діяльної любові до людей — як засіб гуманізації освіти.

Значний потенціал для обґрунтування сучасної полікультурної освіти міститься в педагогічній теорії А. Дистервега. Мета освіти, проголошена А. Дистервегом, — «загальнолюдської освіти в національній формі і з індивідуальним відбитком» — вимагала культурообразного підходу до змісту освіти (2, 323). Принцип культурообразності, розроблений А. Дистервегом, забезпечував в педагогічному процесі необхідні умови для свідомості учнями себе як культурно-історичних суб'єктів, носіями і виразниками національних культурних цінностей. При цьому даний принцип передбачав узгодження загальнолюдських і національних цінностей у змісті загальної освіти. Шляхом подання в змісті освіти компонентів національної та загальнолюдської культур А. Дистервег прагнув до реалізації завдання національної самоідентифікації учня з одночасним залучення його до загальнолюдських культурних і моральних цінностей.

Ідеї Дж. Дьюї про демократизацію школи, перетворенні її в ефективний інструмент дотримання прав і свобод людини вносять істотний внесок у розробку положень сучасної концепції полікультурної освіти. Нами виявлено, що зміст освіти в демократичній школі, за Дж. Дьюї, було направлено на відображення в навчальному матеріалі гуманістичних ідей демократії, свободи і ненасильства; характеристіку унікальних самобутніх рис у культурах різних народів, соціальних груп; виявлення в традиціях різних культурних груп загальних елементів, що дозволяють жити в мирі, злагоді, терпимості, гармонії; залучення учнів до світової культури, розкриття процесу співробітництва країн і народів у різних сферах життя.

Полікультурна спрямованість прагматичної педагогіки Дж. Дьюї виражається, на наш погляд, у таких положеннях його теорії:

1) *демократизм*, який базується на визнанні рівних прав і обов'язків всіх дітей, незалежно від національної, релігійної, культурної, класової приналежності;

2) *гуманізм*, що передбачає визнання людини найвищою цінністю, захист її гідності і громадянських прав;

3) *інтеграція та консолідація* людей з метою спільного задоволення їх індивідуальних і групових потреб;

4) *виховання громадянськості і формування готовності* до активної участі в житті демократичного суспільства;

5) *толерантність* до іншого роду поглядів, звичаїв, звичок, до особливостей різних народів, націй, релігій.

Таким чином, видатні педагогіки минулого Я. А. Коменський, І. Г. Песталоцці, А. Дістервег, Дж. Дьюї розглядали національні цінності в тісному зв'язку із загальнолюдськими. Поняття «свобода», «гуманність», «демократизм», «терпимість» були для них цінностями як національного, так і загальнолюдського значення. Висловлені класиками зарубіжної педагогіки ідеї єдності людства, плюралізм культур як багатства світу, забезпечення взаємодопомози і взаєморозуміння народів різних культур знайшли в сучасних умовах теоретичну і практичну форму полікультурної освіти як інтегральної частини загальної освіти.

Література:

1. Викладач вищого навчального закладу: культура, діяльність, професіоналізм / За ред. В. Гриньової. — Харків : ХНПУ імені Сковороди, 2010. — 150 с.

2. Дістервег А. Избр. пед. соч. — М. : Учпедгиз, 1956.

3. Джуриинский А. Н. Интернационализация высшего образования в современном мире / А. Н. Джуриинский // Педагогика, 2004. — №3.

4. Образование: сокровище сокровище. Доклад Международной комиссии по образованию для 21 века, представленный ЮНЕСКО. — Париж, 1997.

Abstract. The article analyses the problem of polycultural education in classical foreign pedagogics. The conception of education directs to the progress of cultural importance in the world, forming of tolerance, capacity in intercultural communication and readiness to the cooperation among states.

The substation of modern polycultural education is shown in theories of A. Distirverg, Ya. Comenskiy, I. Pestalozzi and J. Duji.

The relevance of multicultural education recognized educational community most multi-ethnic, polyconfessional departments, it becomes part of state policy.

Multicultural education as one of the main directions of domestic pedagogical theory and practice is in search of its fundamental grounds, requires conceptual enrichment. Theoretical understanding of such a complex and multidimensional phenomenon, as multicultural education assumes in our view, historiographical analysis and identification of conceptual ideas provisions classical theories of pedagogy that can enrich modern approaches to theoretical understanding and practical implementation of multicultural education.

The development of world historical and pedagogical process shows that at every stage of human society the problem of education in young humane, respectful treatment of all people regardless of cultural, social, national origin occupied a significant place in the heritage of outstanding teachers.

The concept of «freedom», «humanity», «democracy», «tolerance» were their values, both national and universal significance. Expressed classics of foreign pedagogy idea of unity of humanity, pluralism of cultures as wealth in the world, providing mutual assistance and mutual understanding of peoples of different cultures found in modern conditions the theoretical and practical form of multicultural education as an integral part of general education.